

Í hesi greinarøð, sum er í 10 þörtum, skriva viðindafólk á Fróðskaparsetri Føroya um evni, tey granska í. Hesaferð skrivar Anfinnur Johansen.

FRÓÐSKAPARSETUR
FØROYA

ANFINNUR JOHANSEN
Lektari á Føroyamálsdeildini

VITAN & VÍSINDI

FRÁ DJURHUUS TIL DAM

HESI BÆDI NØVN ERU **EFTIRNØVN**, MEN EISINI **MILLUMNØVN**. EITT **MILLUMNAVN** ER EITT **NAVN** Í MILLUM **FORNAVN** (FORNØVN) OG **EFTIRNAVN**. MILLUMNAVNID BER DÁM AV **EFTIRNAVN**. Í HESI GREIN **VERÐA** MILLUMNØVN Í TVEIMUM **TÍÐARSKEIÐUM** KANNAÐ. Í TÍ FYRRA **TÍÐARSKEIÐINUM** 1951-55 FINGU **NÓGV** FÆRRI **BØRN** EITT **MILLUMNAVN** ENN Í TÍ SEINNA **TÍÐARSKEIÐINUM** 1992-2010. VANLIGASTA MILLUMNAVNID Í **FYRRA** TÍÐARSKEIÐINUM ER **DJURHUUS** OG Í SEINNA **DAM**. MEN TAÐ ERU **EISINI** ONNUR SLØG AV **MILLUMNØVNUM**

Frá 1951 til 2010 meiri enn tvífaldast talið av millumnøvnum. Í fimm ára tíðarskeiðinum 1951-1955 voru 3778 børn fødd og doypt/navngivin, 1902 dreingir og 1876 gentur. 577 av børnunum fingu eitt millumnavn, t.e. 15,3 %, 324 dreingir (17,3 %) og 253 gentur (13,5 %). Í seinna tíðarskeiðinum 1992-2010 voru 12338 børn fødd og doypt/navngivin, 6303 dreingir og 6035 gentur. 5159 av børnunum fingu eitt millumnavn, t.e. 41,8 %, 2633 dreingir (41,8 %) og 2526 gentur (41,9 %).

Hvat er eitt millumnavn?

Fyrstu ferð, ið heitið millumnavn kom inn í føroyska lágávu, var í 1992, tá ið tann fyrsta føroyska navnalógin kom í gildi í Føroyum. Undan tí høvdú ávíasar danskar navnaásetingar havt gildi í Føroyum. Í 2002 fingu vit ta næstu, og nýgaldandi navnalög, sum kom í gildi í 2007, er sostatt tann triðja. Í øllum trimum navnalógunum hevur millumnavnid eina sjálvtøðuga lógargrein, sum eitur millumnavn. Men orðið millumnavn hevur millum manna eisini verið nýtt t.d. um seinna navnið í tvínevi, t.d. Jákup Petur Joensen ella Anna Maria Joensen, har ávikavist Petur og Maria hava verið nevnd millumnøvn. Men tey bæði eru av røttum seinna navn í tvínevi. Og í teirri fyrstu navnalógin kemur týdningurin av millumnavn eisini tyðiliga til sjóndar, tí har stendur m.a., at eittans

Tey vanligastu millumnøvnini 1951-1955

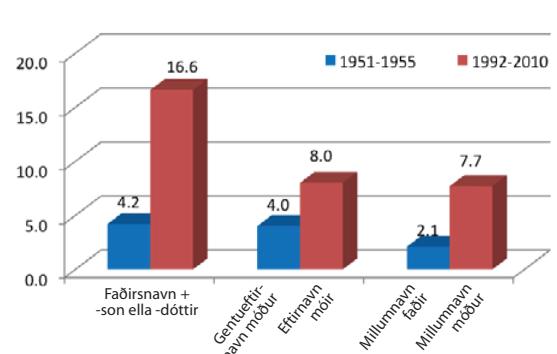
eftirnavn kann verða givið sum millumnavn, t.e. millumnavnid er eftirnavn ella ber dám av eftirnavni.

Millumnøvn kunnu elva til ávíasar trupulleikar. Starvsfelagi míni Jógvan í Lon Jacobsen er kantska best kendur millum manna sum Jógvan í Lon, t.e. millumnavnid verður nýtt sum eftirnavn. Hyggur ein t.d. í telefonbókina – tað man tó ikki vera so ofta nú – so er hann ikki at finna har undir eftirnavninum í Lon. Verri er, um hann t.d. hevur bílagt sær flogferðaseðil við navnimum

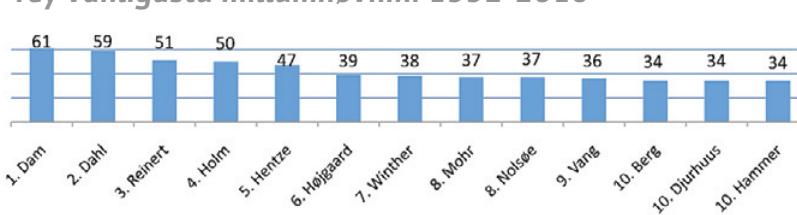
Jógvan í Lon, tí er hann t.d. í Kastrup og skal til okkurt annað land, verður hann av trygdarávum steðgaður, av tí at navn á passi og ferðaseðli er ikki tað sama. Hvørja viku verða ferðafólk á útlendskum flogvøllum av hesum grundum víst aftur.

Jákupsson og Marnersdóttir. 87 dreingir og 71 gentur fingu faðirsnavn sum millumnavn, t.e. 158 børn til samans ella 4,2 %. Einki barn fekk móðurnavn, t.e. fornavn móður + -son/dóttir, sum sítt millumnavn. Næststørsti bólkur av millumnøvnum eru tey børn, sum fáa gentueftirnavn móður sínar sum sítt millumnavn, t.e. tað eftirnavnið, sum mammán bar undan giftu, men sum hon strikaði í sambandi við giftu, av tí at hon fekk sær eftirnavnið hjá manninum, t.d. Gaard og Holm. 151 børn (4 %) fáa hetta millumnavnid. Triðistørsti bólkur er millumnavn faðirs nýtt sum millumnavn barnsins, t.d. Dahl og Winther. 80 børn, 46 dreingir og 34 gentur, bera millumnavn faðirs sum sítt millumnavn, t.e. 2,1 %.

Trý tey vanligastu millumnavnaslopini bæði tíðarskeiðini í %

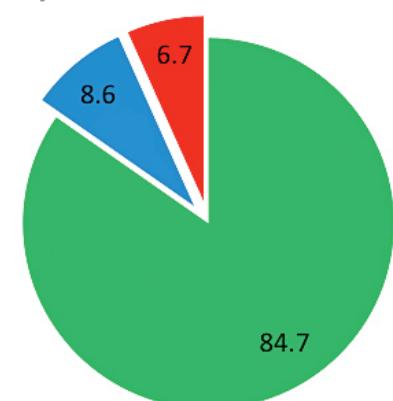
Tey vanligastu millumnøvnini 1992-2010

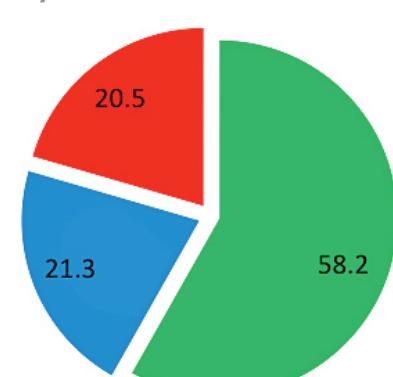
3. flokkur í Klaksvíkar Skúla 1955. Bert eitt barn frá fyrra tíðarskeiðnum ber millumnavn. Ovara rað frá vinstru: Sigurð Heinesen, lærarari, Henning Svøðstein, Joen Hendrik Jacobsen (Ósá), Jens M. Pauli Samson, Hanus Jacobsen, Poul Ellebye Andersen, Elmar Hansen, Páll K. Heinesen. Miðasta rað frá vinstru: Petur Petersen, Hergerð Gunnarstein, A. Jóhanna S. Nystrøm, Erik A. Kithler, Karl Hilmar Andreasen, Óli S. Johannessen, K. Vilhelm Thomsen, Arthur Guðjonsson, Vilhjalmur Hansen. Niðara rað frá vinstru: Jóhild Johannessen, Bjørg Magnussen, Lydia Jacobsen, Janet Adam, Kára Thomsen, Ruth Laksafoß, Elsa T. Biskopstø, Myron Sólbjørg, Berghild M. Klakkstein

Tíðarskeiðið 1951-1955 var býtið av millumnøvnum hetta

4. A í Skúlanum á Ziskatröð skúlaárið 2004/05. Helvtin av børnunum (ella 8 børn) frá seinna tíðarskeiðnum, bera millumnavn, herav 5 faðirsnavn. Ovara rað frá vinstru: Alexandur Lassen, Sámal Mikal Johannessen, Andreas Gaardlykke Joensen, Poul Kjartan Matras, Áron Dahl, Teitur Arnoldsson Joensen, Kristian Bjartalid, Leivur Ellingsgaard, Eyðun Ranasson Nolsøe, Erik Biskopstø, lærari. Niðara rað frá vinstru: Victoria Biskopstø, Maria á Høvdanum, Ninny Jóhansdóttir Håvarsá, Hervør Hansdóttir Olsen, Elsa Steinberg Joensen, Annika Magnusardóttir Arge, Durita Matras Gestsdóttir

Tíðarskeiðið 1992-2010 var býtið av millumnøvnum hetta

Millumnavnaslög í seinna tíðarskeiði

Størsti bólkurin av millumnøvnum í seinna tíðarskeiðinum er eins og í fyrra faðirsnavn. 994 dreingir og 1050 gentur fáa faðirsnavn sum millumnavn, t.e. 2044 børn til samans ella 16,6 %. Bert 78 børn, 24 dreingir og 54 gentur, fáa móðurnavn sum sitt millumnavn, t.e. 0,6 %. Næststørsti bólkur av millumnøvnum eru tey børn, sum fáa eftirnavn móður sínar sum sitt millumnavn, t.e. 989 børn ella 8 %, 545 dreingir (8,7 %) og 444 gentur (7,4 %). Triðistørsti bólkur er millumnavn móður nýtt sum millumnavn barnsins. 953 børn, 488 dreingir og 465 gentur, t.e. 7,7 %, fingu millumnavn móður sínar sum sitt millumnavn. 524 børn, 292 dreingir og 232 gentur, t.e. 4,3 %, fingu millumnavn faðirs sum sitt millumnavn.

Tey vanligastu millumnøvnini í báðum tíðarskeiðunum

Við tað at talgrundarlagið er so mikið lítið í fyrra tíðarskeiðinum, verða bert 3 tey vanligastu millumnøvnini tikan við, men í seinna tíðarskeiðinum, har sum talgrundarlagið er nóg storri, verða 10 tey vanligastu millumnøvnini nevnd.

Tey vanligastu millumnøvnini í báðum tíðarskeiðunum. Tað er áhuga-verrt, at einki av hesum nøvnum er fór-oykskt. Tað sigur eitt sindur um, hvussu sterka stóðu danskt hefur havt og enn hefur í Føroyum.

Stóðan í dag

Eftir hálvari øld er talið av millumnøvnum meiri enn tvífaldað. Í fyrra tíðarskeiðinum eru tað stífliga 15 % og í seinna tíðarskeiðinum slök 42 % av børnunum, sum bera eitt millumnavn. Hvør orsókin til hendan vækstur er, erilt at meta um. Ein orsókin kann vera tann, at við at nýta eitt millumnavn líkist tú frá øðrum, sum eita tað sama for- og eftirnavnið sum tú. Felags fyri

bæði tíðarskeiðini er, at tað eru faðirsnavnini, sum er tann størsti millumnavnabólkurin. Móðurnøvni verða als ikki nýtt sum millumnøvn í tí fyrra tíðarskeiðinum, men í tí seinna tíðarskeiðinum eru tey tó tann triðistørsti bólkurin av millumnøvnum. Tað tykist eisini vera so, at bæði foreldrini vilja vera partur í barnsins navni, annaðhvort við millumnavn ella við eftirnavni.

■ Børn utan millumnavn
■ Dreingir við millumnavn
■ Gentur við millumnavn